

3. Motiveren voor hulp

In deze fase gaat het om de erkenning van een ouder/verzorger voor de zorgen die je hebt of de problemen die zich voordoen. Vanuit erkenning ontstaat bereidheid tot hulp en door de manier van gespreksvoering kan een ouder/verzorger gestimuleerd worden tot het aanvaarden c.q. zoeken van hulp.

Het motiverende gesprek met de ouder/verzorger

Het motiverende gesprek kan ingezet worden als je een ouder/verzorger wilt toeleiden naar hulp. Bij een gesprek is het van belang dat alle betrokken gesprekspartners aandacht schenken aan de signalen en het gedrag van het kind. De geuite zorg kan uiteenlopende reacties oproepen. Zo kan de ouder/verzorger het probleem herkennen en erkennen en zelfs opgelucht zijn over de eigen twijfels bij het gedrag van het kind.

De ouder/verzorger kan het probleem echter ook ontkennen. Er is dan vaak sprake van weerstand tegen de erkenning van het probleem of tegen het zelf in actie komen om er iets aan te doen.

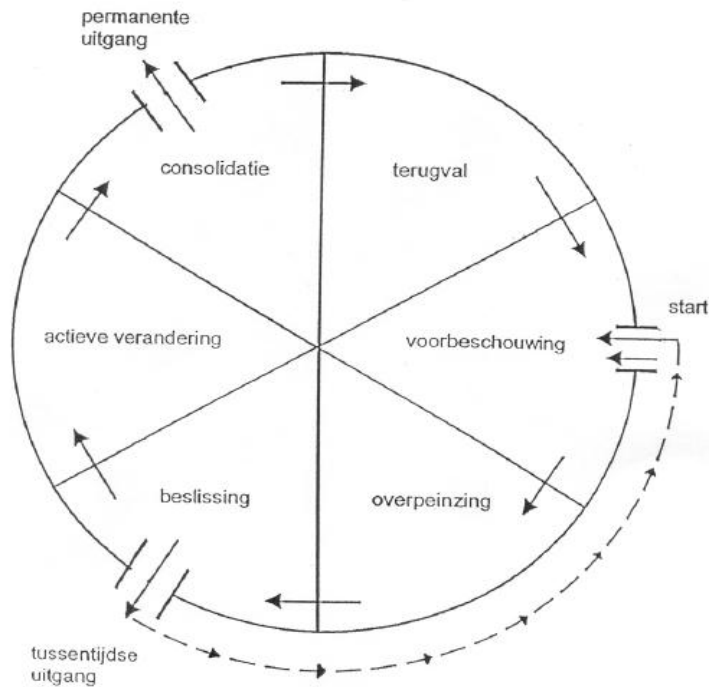
Een gesprek met een ouder/verzorger die het probleem erkent en gemotiveerd is om er iets aan te doen, verloopt soepeler dan een gesprek met een ouder/verzorger die het probleem ontkent. Weerstand kan te maken hebben met de interactie tussen jou en de ouder, met gebrek aan kennis, bezorgdheid, boosheid of een laag gevoel van eigenwaarde (ik doe het niet goed).

Motivatie is geen vaststaand gegeven, maar een vorm van gedrag. Gedrag is te beïnvloeden. Als beroepskracht kun je invloed uitoefenen op de motivatie van de ouder/verzorger, door een open communicatie op gang te houden.

Het zogenaamde '**draaideurmodel**' van **Prochaska en DiClemente** is een cirkel die verschillende fases aangeeft waarin een ouder zich kan bevinden vanaf het moment dat een zorg of probleem aangekaart wordt. De ouder stapt de draaideur in en verlaat deze na het doorlopen van een aantal fases, op het moment dat het probleem opgelost is of een nieuwe situatie is ontstaan.

Tijdens het gesprek met een ouder/verzorger maak je een inschatting van de beginsituatie en bepaal je in welke fase de ouder zit. Door in je gesprek goed aan te sluiten bij de fase waarin de ouder/verzorger zit, kun je voorkomen dat er blokkades opgeworpen worden tegen verandering. Als jij bijvoorbeeld al een oplossing hebt bedacht terwijl de ouder/verzorger nog helemaal niet in die fase zit, gaat het vaak mis in de communicatie. De ouder/verzorger kan dan in de weerstandmodus terecht komen.

Het draaideurmodel:

Fase I: Voorbeschouwing

De ouder/verzorger ontkent het probleem.

Blokkades van de ouder/verzorger:

- onvoldoende kennis van het probleem en de eigen rol daarin;
- onzekerheid, schaamte;
- laag gevoel van eigenwaarde, gevoel van falen.

Houding en gespreksvaardigheden:

- onderken en ondersteun de ouder zoveel mogelijk;
- laat de ouder/verzorger vertellen hoe hij/zij ertegen aan kijkt;
- houd het gesprek gaande door **Actief Luisteren** toe te passen;
- ga niet in de verdediging als de ouder/verzorger boos wordt, maar luister naar de kritiek;
- vat samen wat de ouder/verzorger vindt en voelt en geef via een ik-boodschap jouw visie weer;
- vraag of de ouder/verzorger wil nadenken en maak een afspraak om er op terug te komen.

Fase 2.Overpeinzing

De ouders/verzorger ziet het probleem, maar beseft niet dat er iets moet gebeuren en dat hij/zij daar een rol in heeft.

Blokkades bij de ouder/verzorger::

- gebrek aan bezorgdheid bij de ouder/verzorger over het probleem;
- angst voor verandering, om voordelen van de huidige situatie te verliezen;
- het gevoel dat hij/zij niet in staat is om het probleem aan te pakken.

Houding en gespreksvaardigheden;

- houd het gesprek op gang, maar geef ook tijd en ruimte;
- geef informatie en weeg de voor- en nadelen af van verandering;
- ga in op kleine signalen van bezorgdheid van de ouder/verzorger;
- geef positieve feedback en bevestig de competentie van de ouder/verzorger.

Fase 3.Beslissing tot veranderen

De ouder/verzorger ziet het probleem en wil er iets aan doen.

Blokkades bij de ouder/verzorger:

- het gevoel dat er iets opgedrongen wordt dat niet bij hem/haar past;
- het gevoel hebben dat iets aangeboden wordt in een te snel tempo;
- een toenemende onzekerheid bij de ouder/verzorger.

Houding en gespreksvaardigheden:

- de ouder/verzorger positief bekrachtigen in zijn/haar mogelijkheden;
- samen met de ouder/verzorger verschillende mogelijkheden afwegen;
- doelen benoemen en samen beslissen.

Fase 4.Actieve verandering

De ouder/verzorger zet zich actief in om het probleem aan te pakken.

Blokkades bij de ouder/verzorger:

- ongeduld, te snel resultaat willen bereiken;
- angst voor mislukken;
- tegenslagen en daarbij verklaringen buiten zichzelf zoeken;
- terugval bij het kind.

Houding en gespreksvaardigheden:

- contact houden en Actief Luisteren;
- ondersteunen en bemoedigen;
- vergroten van het zelfvertrouwen van de ouder/verzorger door te benoemen wat goed gaat.

Fase 5.Consolidatie

Het probleem is aangepakt, er is een nieuwe situatie ontstaan.

Blokkades bij de ouder/verzorger:

- te hoge verwachtingen hebben over het resultaat van de verandering;
- verklaringen buiten zichzelf zoeken voor de ontstane verandering.

Houding en gespreksvaardigheden:

- competentie van de ouder/verzorger versterken door bevestiging en beloning.

Hier kan de ouder/verzorger uit de denkbeeldige draaideur stappen. Soms echter kan er een terugval optreden, waarbij de beroepskracht de ouder stimuleert opnieuw de draaideur in te stappen.

Fase 6.Terugval

De ouder/verzorger is niet in staat de consolidatie vast te houden en valt terug in het oude gedrag wanneer het probleem zich opnieuw voordoet.

Blokkades bij de ouder/verzorger:

- teleurstelling als het niet lukt;
- onzekerheid: 'ik kan het niet';
- neiging tot afhaken.

Houding en gespreksvaardigheden:

- accepteren en de ouder/verzorger de ruimte en tijd geven om te overdenken;
- het gesprek over het kind op gang houden;
- de ouder/verzorger stimuleren en ondersteunen om de draaideur opnieuw in te stappen.

Als je als beroepskracht tijdens de gesprekken met de ouder/verzorger verder in de draaideur bent dan de ouder, heb je je niet aangesloten bij de belevingswereld van de ouder/verzorger. Het kan dan gebeuren dat de ouder/verzorger uit de draaideur stapt. Tegelijkertijd moet je als beroepskracht bepalen of jezelf nog in de draaideur zit en er ook niet uitstapt, bijvoorbeeld uit frustratie.

Tot slot de drie belangrijkste basishoudingen die horen bij de fases van het 'draaideurmodel':

- accepterende en uitnodigende houding;
- stimulerende houding;
- ondersteunende houding.

Geraadpleegde bronnen:

- *Draaiboek landelijke training 'Aanpak kindermishandeling', JSO, 2008*
- *Draaiboek training pedagogisch Adviseren, K2, 2007*
- *Miller, W.R. en Rollnick, S. (2009) Motiverende gespreksvoering. Een methode om mensen voor te bereiden op verandering. ISBN 978 90 75569 391*